

Agencija za zavarovalni nadzor
izdaja

SMERNICE
O OCENI TVEGANJA PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

Marec 2022

KAZALO

1	UVOD	3
2	SPLOŠNO O OCENI TVEGANJ	4
2.1	Odgovornost zavezanca	4
3	OCENA TVEGANJA ZAVEZANCA (OTZ)	5
3.1	Postopek za OTZ	5
3.1.1	Inherentno tveganje	6
3.1.2	Kontrolno okolje	8
3.1.3	Preostalo tveganje	10
3.2	Ukrepi zavezanca na podlagi OTZ.....	11
4	OCENA TVEGANJA STRANKE (OTS).....	11
4.1	Kriteriji tveganja	12
4.1.1	Tveganja povezano s stranko.....	12
4.1.2	Tveganja povezana z geografskim območjem	13
4.1.3	Tveganja povezana s produktom ali transakcijo	15
4.1.4	Tveganja povezana z distribucijskimi potmi.....	16
4.2	Metodologija OTS.....	16
4.3	Izhodiščna OTS in njeno posodabljanje.....	17
4.4	Obseg pregleda glede na OTS.....	18
4.4.1	Običajen pregled	18
4.4.2	Poenostavljen pregled	19
4.4.3	Poglobljen pregled	20
4.4.3.1	Poglobljen pregled PIO	21
4.4.3.2	Posebnosti poglobljenega pregleda strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav	23
4.5	Spremljanje poslovanja stranke	25
4.6	Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije.....	26
5	INDIKATORJI TVEGANJA	27
6	VELJAVNOST SMERNIC	28
7	PRILOGE.....	29
7.1	Priloga 1 - Seznam indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij (vrste produktov), v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja	29
7.2	Priloga 2 - Seznam indikatorjev za prepoznavanje financiranje terorizma	31

Na podlagi 501. člena Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15, 9/19 in 102/20, v nadaljevanju: ZZavar-1) in 154. člena Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 68/16, 81/19, 91/20 in 2/21 - popr., v nadaljevanju: ZPPDFT-1) je Strokovni svet Agencije na seji dne 22. 3. 2022 sprejel

Smernice o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma

1 UVOD

ZPPDFT-1 v 154. členu pooblašča Agencijo za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija), da samostojno ali skupaj z drugimi nadzornimi organi izda priporočila in smernice v zvezi z izvajanjem posameznih določb tega zakona. Smernice so namenjene enotnemu razumevanju in izvajanju določb ZPPDFT-1 in veljajo za tiste subjekte iz 4. člena ZPPDFT-1, za nadzor katerih je pristojna Agencija. Ti subjekti (v nadaljnjem besedilu: zavezanci) so:

1. upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov;
2. upravljavci premostitvenega sklada iz zakona, ki ureja premostitveno zavarovanje poklicnih in vrhunskih športnikov;
3. ustanovitelji in upravljavci pokojninskih družb;
4. zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov v skupini življenjskih zavarovanj, podružnice zavarovalnic tretjih držav, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja, in zavarovalnice držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblašče za neposredno opravljanje poslov življenjskega zavarovanja v Republiki Sloveniji;
5. pravne in fizične osebe, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo:
 - zavarovalnega zastopstva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju,
 - zavarovalnega posredništva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju.

Agencija z izdajo teh Smernic o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju: Smernice) daje usmeritve glede izvajanja posameznih zahtev ZPPDFT-1, ki se nanašajo na:

- izdelavo ocene tveganja - pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju: PD/FT);
- opredelitev ukrepov poenostavljenega pregleda;
- opredelitev ukrepov poglobljenega pregleda;
- opredelitev postopka za ugotavljanje politične izpostavljenosti stranke,
- izdelavo seznama indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma.

Pri izdaji Smernic je Agencija upoštevala tudi Smernice o poenostavljenem in okrepljenem skrbnem preverjanju strank ter dejavnikov, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s posameznimi poslovnimi odnosi in občasnimi transakcijami (EBA/GL/2021/02, v nadaljevanju: Smernice o dejavnikih tveganja PD/FT), ki jih je izdal evropski bančni regulator in po evropski zakonodaji veljajo tudi za življenjske

zavarovalnice in ostale zavezanke iz tega področja. Zavezanci bi morali upoštevati dejavnike tveganja in ukrepe iz Smernic o dejavniki tveganja PD/FT, ki veljajo za sektorske smernice 14 (Sektorska smernica za življenjske zavarovalnice) in splošne smernice (Naslov I).

Nabor kriterijev tveganja in ukrepov, navedenih v Smernicah, ni izčrpen, zavezanci zato po potrebi smiselno upoštevajo tudi druge kriterije tveganja in ukrepe za učinkovito obvladovanje tveganj PD/FT.

2 SPLOŠNO O OCENI TVEGANJ

Tveganje PD/FT je tveganje, da bo stranka izrabila finančni sistem za pranje denarja ali financiranje terorizma oziroma da bo stranka poslovno razmerje, transakcijo, produkt, storitev ali distribucijsko pot ob upoštevanju dejavnika geografskega tveganja posredno ali neposredno uporabila za pranje denarja ali financiranje terorizma (13. člen ZPPDFT-1).

Zavezanec mora v skladu z ZPPDFT-1 oceniti tveganje PD/FT pri svojem poslovanju, na tej podlagi vzpostaviti politike, postopke in kontrole za učinkovito blažitev tveganj PD/FT ter pri tem kot eno izmed ključnih nalog na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (PPDFT), izvajati ukrepe pregleda stranke.

V skladu z ZPPDFT-1 zavezanec izdelava oceno tveganja za posamezne skupine ali vrste strank, poslovna razmerja, transakcije, produkte, storitve ali distribucijske poti ob upoštevanju dejavnikov geografskega tveganja glede na možne zlorabe za pranje denarja ali financiranje terorizma. Oceno tveganj je potrebno izdelati na ravni zavezanca in na ravni stranke.

Namen ocene tveganj stranke (v nadaljevanju: OTS) je ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih za zavezanca predstavlja določena stranka. Hkrati je nujen predpogoj za izvedbo predpisanih ukrepov pregleda stranke, saj je od umestitve stranke, poslovnega razmerja, storitve ali transakcije v eno od kategorij tveganosti, odvisna vrsta pregleda stranke (običajen, poglobljen ali poenostavljen). Vrsta pregleda posledično vpliva tudi na pogostost spremljanja strankinega poslovanja, vključno s postopkom rednega preverjanja in posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki.

Pri oceni tveganj zavezanca (v nadaljevanju: OTZ), zavezanec analizira oziroma oceni skupine: strank, transakcij, produktov, storitev ali distribucijskih poti (inherentno tveganje) ter oceni učinkovitost obstoječega kontrolnega okolja in izračuna preostalo tveganje.

2.1 Odgovornost zavezanca

V skladu s pristopom, ki temelji na oceni tveganja, mora OTS odražati posebnosti stranke in njenega poslovanja, medtem ko mora OTZ odražati posebnosti zavezanca in njegovega poslovanja.

Zavezanci, ki imajo podružnice in odvisne družbe v večinski lasti, morajo izdelati tudi OTZ skupine, v kateri so upoštevane OTZ posameznih družb, ki tvorijo skupino. Zavezanci, ki so del skupine, upoštevajo OTZ matične družbe, ki pa ne sme biti v nasprotju z zakonodajo v Republiki Sloveniji.

Zavezanci opredelijo in dokumentirajo postopek za pripravo OTZ in tudi vsakokratno OTZ. Zavezanci v notranjih politikah opredelijo postopek priprave OTS in kriterije tveganja, ki jih zavezanci upoštevajo pri izdelavi OTS. OTZ in notranje politike odobri vodstvo zavezanca.

Zavezanci morajo oceno tveganja redno posodabljati, zlasti ob spremembi okolja, v katerem posluje zavezanec, predpisov, tehnik in trendov PD/FT. Posodobitev je potrebno zagotoviti:

- enkrat letno za OTZ,
- enkrat na dve leti za kriterije tveganj in postopkov OTS,
- ob vsaki pomembni spremembi OTZ, postopka OTS in kriterijev tveganja (npr. uvedba novega produkta, distribucijskih poti, novih tehnologij ali organizacijskih sprememb). Posodobitev ni potrebna, če zavezanec oceni, da je vpliv spremembe neznaten.

3 OCENA TVEGANJA ZAVEZANCA (OTZ)

OTZ je zavezancu v pomoč pri razumevanju tega, katera poslovna področja so izpostavljena večjemu tveganju za morebitne zlorabe z vidika PD/FT in na katerih je treba okrepiti kontrolno okolje, da bodo tveganja PD/FT uspešno obvladovana.

ZPPDFT-1 določa, da mora zavezanec opredeliti in oceniti tveganja, povezana s posameznimi skupinami ali vrstami strank, s katerimi ima sklenjeno poslovno razmerje; geografskimi območji, s katerih prihajajo stranke ali s katerimi so povezane transakcije zavezanca; s produkti in storitvami, ki jih ponuja; transakcijami, ki jih izvaja, ter distribucijskimi potmi, prek katerih ponuja produkte in storitve.

Pri OTZ zavezanec upošteva kriterije tveganja na ravni skupine ali vrste strank, produktov, storitev, transakcij, geografskih območij, distribucijskih poti (inherentno tveganje) in vzpostavljeno kontrolno okolje. Poleg tega zavezanec upošteva tudi druge kriterije tveganja, ki bi lahko vplivali na njegovo OTZ, kot so tveganje na ravni države in sektorsko tveganje ter strategija poslovanja zavezanca v prihodnje (npr. širjenje poslovne mreže, novi produkti).

OTZ je vodstvu zavezanca v pomoč pri ugotavljanju, ali je na vseh poslovnih področjih vzpostavljen učinkovit sistem za obvladovanje tveganj PD/FT in je osnova za ukrepe za zmanjšanje ugotovljenega tveganja PD/FT (npr. prenova politik in postopkov PPDFT, zagotavljanje zadostnih kadrovskih virov, dodeljevanje ustreznih sredstev, zagotovitev tehnološke nadgradnje).

Pri pripravi postopka za OTZ in tudi sami izvedbi OTZ dejavno sodeluje pooblaščenec za preprečevanje pranja denarja, ki ima potrebne informacije in strokovno znanje, na podlagi katerih oceni, ali je OTZ v skladu z naravo in obsegom poslovanja zavezanca.

3.1 Postopek za OTZ

OTZ mora zajemati celotno poslovanje zavezanca, tj. organizacijske enote, oziroma poslovna področja, na katerih je zavezanec izpostavljen tveganjem PD/FT. OTZ je sestavljena iz ocene inherentnega tveganja in ocene vzpostavljenega kontrolnega okolja ter se odraža v oceni preostalega

tveganja (to je tveganje, ki mu je zavezanec izpostavljen, po tem, ko sta bila ocenjena inherentno tveganje in učinkovitost kontrolnega okolja).

Ocena tveganja zavezanca		
Inherentno tveganje	Kontrolno okolje	Preostalo tveganje
Stranke	Upravljanje tveganj Politike in postopki	- Nizko - Običajno - Povečano - Visoko
Geografska območja	Pregled stranke Poročanje	
Produkti in storitve	Vodenje evidenc in hramba Zaposleni za PPDT	
Transakcije	Zaznava in poročanje suma PD/FT Monitoring in kontrole	
Distribucijske poti	Izobraževanje Notranja revizija in ukrepi regulatorja	

V nadaljevanju so predstavljeni kriteriji za oceno inherentnega tveganja in področja, na podlagi katerih zavezanci ocenijo kontrolno okolje in ki jih morajo zavezanci upoštevati kot minimalni standard. Zavezanci upoštevajo spodaj navedene kriterije inherentnega tveganja ter kriterije znotraj področij kontrolnega okolja v obsegu in vsebini, kot so relevantna za zavezanca. Zavezanec predlagani nabor kriterijev dopolni glede na lastna tveganja PD/FT.

3.1.1 Inherentno tveganje

Inherentno tveganje je tveganje, ki mu je zavezanec izpostavljen pred vzpostavitvijo kontrolnega okolja. Pri ocenjevanju inherentnega tveganja zavezanec analizira kriterije tveganja po sledečih skupinah:

Tveganja povezana s strankami in upravičenci iz zavarovalnih pogodb

Zavezanec analizira število strank glede na vrste oziroma skupine strank, ki jih razvrsti glede na naslednje kriterije tveganja:

- stranke OTS (npr. število strank, ki so razvrščene v kategorijo tveganosti stranke nizkega, običajnega oziroma visokega tveganja),
- status stranke (npr. število rezidentov, nerezidentov; število politično izpostavljenih oseb (v nadaljevanju: PIO), število družb, ki kotirajo na borzi vrednostnih papirjev, organi javne uprave in javna podjetja),
- dejavnosti stranke,
- ugled stranke (npr. število prejetih poizvedb oziroma zahtev za zadržanje sredstev s strani Urada Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju: UPPD) glede na stranko);
- obnašanja stranke (npr. število prijav suma PD/FT glede na stranko).

Geografska tveganja

Zavezanec analizira, v kolikšnem obsegu posluje s strankami, ki so povezane z bolj in manj tveganimi geografskimi območji, glede na:

- sedež oziroma prebivališče stranke (npr. število strank, ki imajo sedež ali stalno prebivališče na geografskem območju, ki predstavlja nizko, običajno, povečano ali visoko tvegano geografsko območje, stranka ima sedež ali stalno prebivališče v državi, za katero veljajo omejevalni ukrepi, ali v državi s Seznamom visoko tveganih tretjih držav),
- državljanstvo stranke (npr. število strank, ki so državljani geografskega območja, ki predstavlja nizko, običajno, povečano ali visoko tvegane geografske območja; število strank, ki so državljani države, za katero veljajo omejevalni ukrepi, ali države s Seznamom visoko tveganih tretjih držav).

Tveganja povezana s produkti, storitvami in transakcijami

Zavezanec analizira oziroma upošteva obseg poslovanja po posameznih vrstah produktov in storitev in tudi obseg transakcij glede na tveganje geografskega območja.

Tveganja povezana z distribucijskimi potmi

Določene distribucijske poti predstavljajo višje tveganje PD/FT (nap. internet itd.) Zavezanec analizira število strank, ki so sklenile poslovno razmerje z zavezancem prek posamezne distribucijske poti (npr. poslovna razmerja, sklenjena v osebni navzočnosti, video identifikacije, prek zavarovalnega zastopnika ali zavarovalnega posrednika).

Druga tveganja

- velikost zavezanca (ali je zavezanec zavarovalnica, zavarovalno zastopniška ali posredniška družba, število zaposlenih, število poslovalnic);
- kadrovske spremembe pri zavezancu (sprememba pooblaščenca, namestniki, področni koordinatorji);
- vzpostavljena informacijska podpora za PPFT (kdo je razvil podporo, kako se obdelujejo podatki, ali se obdelujejo pravočasno).

Pri OTZ, zavezanec upošteva vsaj zgoraj navedene kriterije tveganja, in tiste, za katere oceni, da vplivajo na njegovo izpostavljenost tveganjem PD/FT.

Izračun stopnje inherentnega tveganja se opravi na sledeči način:

Stopnjo inherentnega tveganja (1-4) po posameznih tveganjih (npr. pri tveganju stranka-stranka je rezident) se pomnoži s številom takšnih strank. Enako postopamo za vsa tveganja v okviru tveganja strank. Vsoto tako dobljenih zmnožkov delimo s skupnim številom strank po tveganjih. Navedeni izračun opravimo po vseh dejavnikih tveganja.

Po opravljeni analizi kriterijev tveganja zavezanec oceni inherentno tveganje, pri čemer s stopnjo »nizko tveganje« oceni inherentno tveganje, kadar kriteriji ne predstavljajo večjega tveganja, medtem ko s stopnjo »visoko tveganje« označi inherentno tveganje, v katerem večina kriterijev pomeni visoko tveganje.

Stopnja inherentnega tveganja	Ocena
Nizko tveganje	1
Običajno tveganje	2
Povečano tveganje	3
Visoko tveganje	4

Izračun končne ocene inherentnega tveganja:

Zavezanec za posamezno inherentno tveganje izbere ustrezno utež za skupno oceno tveganja (npr. inherentno tveganje geografskega območja = 30%), tako da je seštevek uteži vseh inherentnih tveganj skupno 100%. Potem skupno stopnjo inherentnega tveganja za posamezno inherentno tveganje pomnožimo z izbrano utežjo. Zmnožke (utež za skupno oceno tveganja * skupno stopnjo inherentnega tveganja za posamezno inherentno tveganje) seštejemo in dobimo končno oceno inherentnega tveganja.

Zavezanec lahko razvije lasten postopek za ocenjevanje inherentnega tveganja, lahko pa uporabi postopek Agencije kot enega od možnih načinov za pripravo OTZ. V kolikor ima zavezanec vzpostavljen tro-stopenjski sistem upravljanja drugih tveganj (nizko, srednje in visoko) ga lahko uporabi tudi v tem primeru.

3.1.2 Kontrolno okolje

Pri kontrolnem okolju se upoštevajo politike in postopki ter tudi kontrole, ki jih izvajajo zaposleni na ravni organizacijskih enot, na ravni pooblaščenca za PPFT in na ravni notranje revizije.

Pri ocenjevanju kontrolnega okolja zavezanec analizira kriterije tveganja, ki izvirajo iz njegovih politik, postopkov in kontrol, v okviru naslednjih področij:

Upravljanje tveganj PD/FT

Vodstvo zavezanca je odgovorno za vzpostavitev učinkovitega upravljanja tveganj na področju PPFT. V skladu s tem mora vzpostaviti in spodbujati tako kulturo obvladovanja tveganj, ki bo zagotavljala ustrezno zavedanje vseh zaposlenih, ter dosledno upoštevanje opredeljenih politik in postopkov (npr. kako so vzpostavljene formalne in neformalne linije poročanja o tveganjih PD/FT, ustrezna umestitev funkcije za PPFT v organizacijsko shemo).

Politike in postopki

Preveri se skladnost notranjih politik zavezanca z zakonskimi zahtevami in usmeritvami pristojnih nadzornih organov. V okviru OTZ zavezanec tudi preveri, ali je z notranjimi politikami in postopki zagotovljeno ustrezno obvladovanje ugotovljenih inherentnih tveganj.

Pregled stranke

Ocenjuje se ustreznost kontrol, s katerimi zavezanec zagotavlja, da se ukrepi pregleda strank dosledno izvajajo in morebitne ugotovljene pomanjkljivosti redno odpravljajo.

Poročanje

Oceni se, ali so vzpostavljene poročevalske linije med pooblaščencom in vodstvom ter med pooblaščencom in zaposlenimi, odgovornimi za neposredno izvajanje nalog (npr. pogostost poročanja).

Vodenje evidenc in hramba podatkov

Zavezanec oceni, ali ustrezno zagotavlja evidence podatkov o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah, opravljenih v okviru poslovnega razmerja, ali občasnih transakcijah ter evidence o

sporočenih podatkih UPPD. Prav tako zavezanec oceni, ali zaposleni ustrezno hranijo pridobljene podatke in dokumentacijo o stranki še deset let po opravljeni transakciji oziroma po prekinitvi poslovnega razmerja.

Zaposleni za PPDFT

Preveri se umestitev in izvajanje področja PPDFT v organizacijski strukturi zavezanca, število zaposlenih, in sicer tistih, ki morebiti izvajajo naloge PPDFT kot izključno delovno obveznost (pooblaščenec, namestniki), ter število oseb, ki te naloge izvajajo poleg svojih rednih nalog (namestniki, področni koordinatorji). Na tej podlagi se opravi presoja ustreznosti organizacijsko-kadrovskega ustroja na področju PPDFT.

Zaznava in poročanje suma PD/FT

Oceni se učinkovitost delovanja sistema za prepoznavanje odstopanj od običajnega poslovanja in tudi učinkovitost postopkov nadaljnje obravnave neobičajnega poslovanja, ki so podlaga za ugotavljanje sumljivega poslovanja in prijavo UPPD (npr. ustrezno delovanje aplikativne podpore).

Nadzor in notranje kontrole

Zavezanci morajo zagotoviti redno notranjo kontrolo nad opravljanjem nalog PPDFT. V tem delu se ocenjuje predvsem učinkovitost kontrol, ki so vzpostavljene na drugi stopnji in za katere je pristojna Služba za PPDFT oziroma pooblaščenec (npr. število izvedenih in kakovost izvedbe drugostopenjskih kontrol).

Izobraževanja

Tu se presoja, ali je bil uresničen letni plan izobraževanj, ali so bile v izobraževanje vključene vse ciljne skupine udeležencev in ali so teme izobraževanj v zadostni meri ustrezale inherentnim tveganjem, ki jim je izpostavljen zavezanec.

Notranja revizija in ukrepi regulatorja

Notranjerevizijska služba izvaja neodvisno preverjanje sistema za PPDFT z namenom odkrivanja morebitnih pomanjkljivosti ter okrepitve obstoječih politik, postopkov in kontrol zavezanca. Pri tem se presoja, ali je notranja revizija v sklopu svojih pregledov ugotavljala bistvene pomanjkljivosti oziroma kršitve, ki kažejo, da je treba kontrolno okolje okrepiti. Prav tako je v analizo kontrolnega okolja treba vključiti tudi morebitne preglede pristojnih organov na področju PPDFT in njihove nadzorniške ukrepe.

Zavezanec pri analizi kontrolnega okolja upošteva vsaj zgoraj navedena področja in tiste kriterije tveganja, za katere meni, da vplivajo na njegovo tveganje za PD/FT, pri čemer področja lahko še podrobneje razdeli na posamezne kriterije tveganja oziroma v analizo vključi še dodatna področja.

Izračun ocene kontrolnega okolja se opravi na sledeči način:

Izberemo oceno kontrolnega okolja (utež-1-4) po posameznem kontrolnem okolju-področju (npr. upravljanje tveganj PD/FT) in seštejemo vse uteži. Seštevek potem delimo s številom ocenjenih parametrov oz. vsebin. Navedeni izračun opravimo za vsa kontrolna okolja-področja.

Po opravljeni analizi kriterijev tveganja znotraj posameznih področij kontrolnega okolja je treba kontrolno okolje še oceniti. Zavezanec z »dobro« oceni kontrolo, ki se izvaja učinkovito in redno in

pri kateri niso bile ugotovljene pomanjkljivosti, medtem ko z oceno »slabo« označi kontrolo, ki ni učinkovita ali ne obstaja.

Ocena kontrolnega okolja	Ocena
dobro	1
sprejemljivo	2
pomanjkljivo	3
slabo	4

Izračun končne ocene kontrolnega okolja:

Zavezanec za posamezno kontrolno okolje izbere ustrezno utež za skupno oceno kontrolnega okolja (npr. kontrolno okolje Politike in postopki = 15%), tako da je seštevek uteži celotnega kontrolnega okolja 100%. Potem oceno kontrolnega okolja za posamezno kontrolno okolje pomnožimo z izbrano utežjo. Zmnožke (utež za skupno oceno kontrolnega okolja * skupno oceno kontrolnega okolja za posamezno kontrolno okolje) seštejemo in dobimo končno oceno kontrolnega okolja.

Zavezanec mora pripraviti lasten postopek ocenjevanja kontrolnega okolja, pri čemer v primeru, da uporablja za oceno kontrol pri drugih tveganjih tristopenjsko lestvico to uporabi tudi v tem primeru, oziroma uporabi postopek Agencije kot enega od možnih načinov.

3.1.3 Preostalo tveganje

Na podlagi analize in ocene inherentnega tveganja in kontrolnega okolja zavezanec oceni preostalo tveganje, ki se izrazi v eni izmed štirih kategorij:

Nizko preostalo tveganje

Preostalo tveganje je ocenjeno kot nizko v primerih, ko je inherentno tveganje na ravni zavezanca ocenjeno kot nizko ali običajno, pri čemer je vzpostavljeno kontrolno okolje ocenjeno kot dobro ali sprejemljivo.

Običajno preostalo tveganje

Preostalo tveganje je ocenjeno kot običajno v primerih:

- ko je inherentno tveganje ocenjeno kot nizko, kontrolno okolje pa kot pomanjkljivo ali slabo;
- ko je inherentno tveganje ocenjeno kot visoko ali povečano, pri čemer je kontrolno okolje ocenjeno kot dobro,
- ko je inherentno tveganje ocenjeno kot običajno, vzpostavljeno kontrolno okolje pa je ocenjeno kot sprejemljivo.

Povečano preostalo tveganje

Preostalo tveganje je ocenjeno kot povečano v primerih, ko je inherentno tveganje ocenjeno kot običajno ali povečano, pri čemer je obstoječe kontrolno okolje ocenjeno kot pomanjkljivo ali slabo. Preostalo tveganje je povečano tudi, ko je inherentno tveganje ocenjeno kot visoko ali povečano, čeprav je vzpostavljeno kontrolno okolje ocenjeno kot sprejemljivo.

Visoko preostalo tveganje

Preostalo tveganje je ocenjeno kot visoko v primerih, ko je inherentno tveganje na ravni poslovnega področja oziroma zavezanca ocenjeno kot visoko ali povečano, pri čemer je vzpostavljeno kontrolno okolje ocenjeno kot pomanjkljivo ali slabo.

OCENA TVEGANJA ZAVEZANCA				
OCENA PREOSTALEGA TVEGANJA	Kontrolno okolje			
	dobro	sprejemljivo	pomanjkljivo	slabo
visoko				
povečano				
običajno				
nizko				

Zavezanec vzpostavi lastni postopek ocenjevanja preostalega tveganja, pri čemer mora upoštevati naslednje:

- ocena preostalega tveganja naj nima več kot pet (5) stopenj tveganja in ne manj kot tri (3);
- preostalo tveganje ne more biti ocenjeno kot nizko tveganje, kadar je inherentno tveganje ocenjeno kot visoko tvegano;
- preostalo tveganje ne more biti ocenjeno kot nizko tveganje, kadar je kontrolno okolje ocenjeno kot slabo,

lahko pa upošteva postopek Agencije.

3.2 Ukrepi zavezanca na podlagi OTZ

Na podlagi ugotovljene stopnje preostalega tveganja v okviru izvedene OTZ, zavezanec pripravi ukrepe, ki bodo morebitna ugotovljena tveganja PD/FT pri zavezancu zmanjšali. Če so bile med OTZ ugotovljene pomanjkljivosti v kontrolnem okolju (npr. pomanjkljive politike ali postopki, sporočanja sumljivih transakcij ni) ali visoko inherentno tveganje, ki ga zavezanec ne obvladuje ustrezno (npr. zaostanek pri obravnavi zaznanih odstopanj od običajnega poslovanja), je treba pripraviti akcijski načrt za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in določiti razumen rok, v katerem morajo biti pomanjkljivosti odpravljene.

4 OCENA TVEGANJA STRANKE (OTS)

Zavezanec na podlagi OTS določi vrsto pregleda stranke (poglobljen, poenostavljen, običajen) in način spremljanja njenih poslovnih aktivnosti. Pri tem velja načelo sorazmernosti, v skladu s katerim so bolj tvegane stranke predmet pogostejših in obsežnejših kontrol, manj tvegane pa so predmet manj pogostih in manj obsežnih kontrol.

Za izvedbo OTS z vidika PD/FT je potrebno:

- identificirati kriterije tveganja,
- določiti pomembnost oziroma vpliv posameznega kriterija tveganja na OTS.

V nadaljevanju so predstavljeni kriteriji tveganja glede na stopnjo tveganja za PD/FT. Zavezanec lahko upošteva dodatne kriterije tveganja oziroma jih obravnava strožje, kot je opredeljeno v Smernicah. Ker se pri OTS uporablja pristop, ki temelji na oceni tveganja, posamezen kriterij tveganja še ne pomeni nujno umestitve stranke v kategorijo tveganosti stranke nizkega ali visokega tveganja, razen če je tako izrecno določeno v ZPPDFT-1 in Smernicah.

Stopnja kriterija tveganja	Utež
Nizko tveganje	1
Običajno tveganje	2
Povečano tveganje	3
Visoko tveganje	10

4.1 Kriteriji tveganja

Zavezanec kriterije tveganja opredeli glede na posamezne vrste tveganja, ki izvirajo iz:

- stranke same,
- geografskega območja,
- vrste produktov oziroma transakcij,
- distribucijske poti, prek katere zavezanec ponuja produkt ali storitev,
- drugih tveganj.

4.1.1 Tveganja povezano s stranko

Tveganje, povezano s stranko, je tveganje, ki izhaja iz:

- dejavnosti stranke, ki je tesno povezano s spremljanjem namena in obsega poslovanja pri zavezancu,
- ugleda stranke in je povezano s ti. »negativnimi informacijami«, ki jih ima zavezanec o stranki, bodisi na podlagi javno dostopnih podatkov, bodisi na podlagi internih informacij (npr. zoper stranko je prejeta poizvedba UPPD);
- ravnanje in narava stranke, zlasti neobičajno oziroma sumljivo vedenje stranke pred sklenitvijo poslovnega razmerja (npr. stranka ne želi razkriti zakonsko zahtevanih podatkov) ali med njegovim trajanjem (npr. stranka ne želi dostaviti dodatnih dokazil).

Zavezanec pri tem upošteva tudi tveganja, vezana na osebe, ki so povezane s stranko (zavarovalec, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, plačnik, upravičenec) in dejanski lastnik stranke (v nadaljevanju: DL). Stranka je lahko fizična oseba (FO) ali pravna oseba (PO)

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganj glede na stranko, ki jih zavezanec mora upoštevati kot **minimalni standard**, pri čemer lahko zavezanec upošteva tudi dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

Zavezanec v primeru, da uporablja trostopenjski sistem upravljanja s tveganji lahko le tega uporabi tudi pri določitvi stopenj kriterijev tveganja (nizko, srednje in visoko), pri čemer smiselno uvrsti kriterije običajnega in povečana tveganja iz Smernic v ustrezno stopnjo tveganja.

Stranka	Kriteriji tveganja glede na stranko	Stopnja tveganja
FO	Stranka je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
PO	Zakoniti zastopnik pravne osebe, pooblaščenec ali DL je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
FO/PO	Stranka ali DL je bil prijavljen UPPD zaradi suma PD/FT	
FO/PO	UPPD je za stranko posredoval zahtevo za spremljanje poslovanja ali zahtevo za zadržanje sredstev	
PO	Družba, ki kotira na borzi vrednostnih papirjev, za katere veljajo zahteve glede razkritja in nalagajo zahteve za zagotavljanje ustrezne preglednosti DL	
PO	Kreditna ali finančna institucija s sedežem v državi članici EU ali tretji državi, ki ima vzpostavljene ustrezne mehanizme za PPDFT	
PO	Organi javne uprave in javna podjetja Republike Slovenije	
PO	Družb večinski lasti Republike Slovenije	
FO/PO	Stranka je rezident v smislu zakona o deviznem poslovanju(kot to določa 3. člen ZPPDFT-1)	
FO/PO	Stranka je nerezident v smislu zakona o deviznem poslovanju(kot to določa 3. člen ZPPDFT-1)	
FO /PO	Za stranko ali DL je prejeta poizvedba UPPD	
FO PO	V zvezi s stranko ali DL so bile pridobljene negativne informacije	
PO	Stranka je subjekt tujega prava, ustanovljen za določen namen	
PO	O kreditni ali finančni instituciji ali drugi pravni osebi, ki je dolžna izvajati ukrepe PPDFT, obstaja verodostojna informacija, da je s strani nadzornih organov prejela nadzorniške ukrepe za odpravo nepravilnosti na področju PPDFT ali administrativno kazen	
PO	Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer stranka razkrije lastništvo na podlagi pogodbe, notarskega potrdila ali delniške knjige tujega organa	
PO	Lastniška struktura družbe je nenavadna ali prekomerno zapletena glede na naravo njenega poslovanja	
PO	Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer je lastništvo razvidno iz evidence imetnikov prinosniških delnic pri KDD	
PO/FO	V zvezi s stranko ali z njo povezano osebo so zaznani indikatorji suma PD/FT	
PO/FO	Obstaja dvom glede verodostojnosti oziroma ustreznosti predložene dokumentacije	

4.1.2 Tveganja povezana z geografskim območjem

Povečano tveganje predstavljajo države oziroma geografska območja, ki imajo šibek sistem za PPDFT, države z visoko stopnjo korupcije ali kriminala in države, zoper katere so mednarodne institucije uvedle omejevalne ukrepe. Zavezanec pri OTS upošteva tudi geografsko tveganje strank in z njimi povezanimi osebami (če je podatek glede na obseg pregleda na voljo), zlasti:

- pri fizičnih osebah državljanstvo in območje stalnega in začasnega prebivališča;
- pri pravnih osebah sedež registracije, kot je razviden iz poslovnega registra;

- pri zakonitem zastopniku, osebi pooblaščen za zastopanje, in DL državljanstvo ter območje stalnega in začasnega prebivališča.

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganja glede na geografsko območje, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

Kriteriji tveganja glede na geografsko območje	Stopnja tveganja
Stranka ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje nizko tveganje (članice EU ali tretje države, ki imajo učinkovit sistem preprečevanja PD/FT, nizko stopnjo korupcije ali drugih kaznivih dejanj)	
Stranka ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje nizko tveganje (članice EU ali tretje države, ki imajo učinkovit sistem preprečevanja PD/FT, nizko stopnjo korupcije ali drugih kaznivih dejanj)	
Stranka ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje običajno tveganje (država ni ocenjena kot nizko, povečano ali visoko tvegana)	
Stranka ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje običajno tveganje (država ni ocenjena kot nizko, povečano ali visoko tvegana)	
Stranka ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje povečano tveganje PD/FT (države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; države, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije)	
Stranka ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje povečano tveganje PD/FT (države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; države, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije)	
Stranka ali DL je državljan države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	
Stranka ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	
Stranka ali DL ima sedež oziroma prebivališče na naslovu, za katerega je znano, da se uporablja le kot fiktivni naslov (v tujini tudi ti. P.O. BOX)	

Zavezanec posamezno geografsko območje oceni kot nizko, običajno, povečano ali visoko tvegano oziroma v primeru trostopenjske lestvice kot nizko, srednje in visoko tveganje. Zavezanec opredeli vir informacij, ki služi kot merilo pri razvrščanju držav v kategorijo oziroma stopnjo tveganja.

Obvezen vir, ki ga je zavezanec dolžan upoštevati pri oceni geografskega območja je seznam držav, ki ga UPPD, v skladu z ZPPDFT-1, objavlja na svoji spletni strani in vključuje:

- visoko tvegane tretje države s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za PPDFT,
- države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma,
- sezname držav, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije.

4.1.3 Tveganja povezana s produktom ali transakcijo

Pri produktih, storitvah in transakcijah zavezanec oceni tveganja, povezana:

- s preglednostjo: torej, v kolikšnem obsegu produkti, storitve, transakcije omogočajo stranki ali DL, da ostanejo anonimni oziroma da prikrijejo svojo identiteto,
- s kompleksnostjo: v kolikšnem obsegu je transakcija kompleksna in ali vključuje več strank ali več jurisdikcij oziroma ali sprejemajo preplačila, ki po navadi niso pričakovana,
- z vrednostjo ali velikostjo: v kolikšnem obsegu so produkti, storitve ali transakcije gotovinsko intenzivne in v kolikšnem obsegu poenostavljajo ali spodbujajo transakcije visoke vrednosti.

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganj glede na produkt, storitev ali transakcijo, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec spodaj navedene kriterije tudi strožje obravnava.

Kriteriji tveganja glede na produkt/transakcijo	Stopnja tveganja
Produkt omogoča plačila premij visoke ali neomejene vrednosti	
Produkt omogoča gotovinska vplačila	
Produkt je mogoče uporabiti kot dodatno jamstvo za posojilo	
Produkti, ki predstavljajo nizko tveganje PD/FT in izpolnjujejo vsaj enega izmed naštetih kriterijev: - se izplača samo na podlagi vnaprej opredeljenega dogodka, - ima nizko odkupno vrednost (do 2.500 eur), - nima nobenega naložbenega elementa, - je polica življenjskega zavarovanja z nizko premijo (obročna premija letno ne presega 1.000 eur oz. enkratna premija ne presega 2.500 eur), - je dostopen samo prek delodajalcev, na primer pokojninski ali drug podoben sistem, ki zaposlenim zagotavlja pokojnine, če se prispevki vplačujejo z odtegotvanjem od plače in kadar v okviru pravil sistema ni dovoljen prenos pravic na drugo osebo, razen na upravičenca za primer smrti, - kolektivna zavarovanja iz zavarovalne skupine življenjskih zavarovanj po ZZavar-1, ki so dostopna prek delodajalca, - ne omogoča izplačil po izteku kratkega ali srednje dolgega obdobja, na primer pri pokojninskih shemah brez možnosti predčasnega odstopa, - ne omogoča gotovinskih plačil, - določa pogoje, ki omejujejo razpoložljivost sredstev in ki morajo biti izpolnjeni, da je mogoče koristiti davčno olajšavo, - individualno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, kot ga ureja ZPIZ-2, - pokojninske rente iz PDPZ kot jih določa ZPIZ-2, - rentna življenjska zavarovanja.	
Produkti in storitve, ki jih je zavezanec ocenil kot običajno tvegane	
Indikatorji za transakcije, ki predstavljajo povečano tveganje in se upoštevajo v okviru spremljanja poslovnih aktivnosti ter lahko vplivajo na OTS, v kolikor ima zavezanec možnost da podatke tudi preveri: - stranka večinoma posluje z gotovino,	

- transakcije, pri katerih izvor sredstev ni poznan, - transakcija nima jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena, - število transakcij odstopa od običajnega obsega poslovanja stranke, - vrednost transakcije odstopa od običajnega obsega poslovanja stranke, - transakcije odstopajo od napovedanega namena poslovanja, - transakcije z državami, ki so na Seznamu držav, za katere velja povečano tveganje PD/FT, - transakcije, povezane z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav.	
--	--

4.1.4 Tveganja povezana z distribucijskimi potmi

Gre za oceno, kako tvegana za zlorabo za namen PD/FT je distribucijska pot, prek katere zavezanec ponuja produkt ali storitev stranki. Pri tem mora zavezanec oceniti zlasti:

- v kolikšnem obsegu se produkt ali storitev ponuja/izvaja brez osebne navzočnosti stranke,
- ali se produkti oziroma storitve ponujajo prek tretjih oseb (v smislu ZPPDFT-1) ter kakšna je narava odnosa med zavezancem in to tretjo osebo.

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganja glede na distribucijske poti, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva tudi dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

Kriteriji tveganja glede na distribucijsko pot	Stopnja tveganja
Produkt ali storitev se ponuja v osebni navzočnosti stranke	
Produkt ali storitev se ponuja s pomočjo videoelektronske identifikacije	
Produkt je na voljo samo zaposlenim v določenih podjetjih, ki so sklenila pogodbo z zavarovalnico, da bi svojim zaposlenim zagotovila življenjsko zavarovanje, na primer v okviru svežnja ugodnosti	
Sklenitev poslovnega razmerja na podlagi sredstev elektronske identifikacije	
Sklenitev poslovnega razmerja prek tretje osebe	
Posrednik-broker izvaja storitev v nenavadnih okoliščinah	
Sklenitev poslovnega razmerja preko strankinega pooblaščenca	
Sklenitev poslovnega razmerja prek zastopnika/posrednika/banke	

4.2 Metodologija OTS

Zavezanec mora izdelati lastno metodologijo OTS, v kateri:

- ustrezno ovrednoti zgoraj navedene kriterije tveganja (ki obstojijo pri zavezancu), pri čemer morajo imeti najmanj tako stopnjo tveganja, kot je to opredeljeno v Smernicah,
- upošteva, opredeli in ovrednoti morebitne dodatne (lastne) kriterije tveganja, tako da v celoti zajame vse posebnosti svojega poslovanja,
- ob upoštevanju stopnje tveganja posameznih kriterijev določi sistem ponderiranja kriterijev tveganja ter v skladu s pristopom, ki temelji na oceni tveganja, zagotovi, da imajo bolj tvegani kriteriji večji vpliv na OTS,

- zagotovi, da kriteriji tveganja s stopnjo visokega tveganja stranko avtomatično umestijo v kategorijo tveganosti stranke visokega tveganja (npr. PIO, povezanost stranke z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav),
- opredeli najmanj naslednje kategorije tveganosti stranke: nizko tveganje, običajno tveganje in visoko tveganje (zavezanec lahko opredeli več kategorij tveganosti stranke, pri čemer naj skupno število ne presega pet kategorij).

Zavezanci lahko uporabijo metodologijo za OTS Agencije v celoti ali deloma ali pa za izdelavo OTS uporabijo lastno metodologijo OTS.

Kategorija tveganosti stranke	Vrsta pregleda stranke	Spremljanje poslovanja stranke	Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije
Nizko	poenostavljen	1-2 leti	4-5 let
Običajno	običajni	letno	3-5 let
Visoko	poglobljen	tromesečno	2-4 leti

Izračun OTS:

Izberemo tiste kriterije tveganja, ki se relevantni za posamezno poslovno razmerje in uteži (1,2,3 in 10), ki pripadajo posameznemu kriteriju tveganja glede na posamezno tveganje (tveganje glede na stranko, tveganje glede na geografsko območje itd.). Izračunamo povprečje vseh uteži in dobimo rezultat, ki stranko, glede na intervale, kot so razvidni v spodnji tabeli umestimo v ustrezno kategorijo OTS.

Izjema: Povprečje uteži se ne računa v primerih, kadar ima pri izračunu OTS eden izmed kriterijev tveganja utež 10 (npr. PIO, stranka ima sedež v državi, ki se nahaja na Seznamu visoko tveganih tretjih držav). Stranko se avtomatično uvrsti v kategorijo OTS visokega tveganja.

Kategorija OTS	Povprečje uteži spodnji interval	Povprečje uteži zgornji interval
nizko		<1,5
običajno	≥1,5	<2
visoko	≥2	

4.3 Izhodiščna OTS in njeno posodabljanje

Zavezanec mora pred sklenitvijo poslovnega razmerja opraviti pregled stranke, v okviru katerega pridobi minimalno določen obseg podatkov, kot ga določa ZPPDFT-1 (npr. sedež oziroma stalno prebivališče stranke, državljanstvo, informacija o PIO, davčna št.). Na podlagi pridobljenih podatkov o stranki zavezanec izvede izhodiščno OTS in stranko umesti v ustrezno kategorijo tveganosti stranke.

Na podlagi izhodiščne OTS zavezanec določi obseg podatkov in dokumentacije, ki jo bo od stranke zahteval pred sklenitvijo poslovnega razmerja, v nadaljevanju pa tudi način spremljanja njenega poslovanja ter pogostost preverjanja in posodabljanja podatkov in dokumentacije o stranki, ter stranki določi izhodiščno kategorijo tveganosti stranke.

Zavezanec mora v sklopu pregleda stranke zagotoviti tudi redno in skrbno spremljanje poslovnih aktivnosti stranke, v okviru katerega presoja kriterije tveganja, ki izhajajo iz poslovanja stranke, ter tudi spremembe osnovnih podatkov o stranki. Med trajajočim poslovnim razmerjem se lahko izkaže, da stranka predstavlja večje tveganje z vidika PPDFT, kot je bilo to razvidno iz podatkov, pridobljenih ob sklenitvi poslovnega razmerja. V tem primeru zavezanec v okviru posodabljanja OTS v skladu s svojo metodologijo OTS upošteva dodatne kriterije tveganja in ustrezno posodobi kategorijo tveganosti stranke.

Zaradi učinkovitega preprečevanja tveganj PD/FT mora biti podatek o kategoriji tveganosti stranke vsakokrat na voljo zaposlenim pri zavezancu, ki so pri svojem delu dolžni obvladovati tveganja PD/FT.

4.4 Obseg pregleda glede na OTS

V zvezi s strankami, za katere se na podlagi kriterijev tveganja ugotavlja običajno tveganje z vidika PPDFT, zadošča izvajanje običajnega pregleda.

Metodologija OTS mora vsebovati take kriterije tveganja, ki bodo prepoznali visoko tvegane stranke z vidika PD/FT, in v teh primerih je zavezanec dolžan izvesti poglobljen pregled pred sklenitvijo poslovnega razmerja oziroma v interno določenem roku zavezanca, po podpisu ponudbe/pristopne izjave in v nadaljevanju tudi poglobljeno spremljati njeno nadaljnje poslovanje.

Določen segment strank predstavlja nizko tveganje z vidika PD/FT, zato se v teh primerih dopušča izvajanje poenostavljenega pregleda.

Ob tem je treba izpostaviti, da je zahteva po izvajanju poglobljenega pregleda zavezujoča, za razliko od možnosti izvajanja poenostavljenega pregleda, ki je predmet odločitve zavezanca.

V skladu z ZPPDFT-1 in Smernicami zavezanec v svojih notranjih politikah in aktih natančneje opredeli ukrepe običajnega, poenostavljenega in poglobljenega pregleda.

4.4.1 Običajen pregled

V okviru običajnega pregleda zavezanec izvede naslednje ukrepe pregleda:

- ugotovi in preveri istovetnosti stranke na podlagi zakonsko zahtevanih podatkov in dokumentov,
- ugotovi in pridobi zakonsko zahtevane podatke o DL,
- pridobi podatke o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije,
- preveri in ugotovi politično izpostavljenost stranke,
- pridobi zadostne informacije, da bo v času izplačila lahko določil identiteto upravičenca.

Kadar zavezanec na podlagi OTS in v skladu z metodologijo OTS za stranko izvaja običajni pregled, spremlja poslovanje stranke letno ter na 3 do 5 leta preveri in posodobi dokumentacijo in podatke pri stranki.

4.4.2 Poenostavljen pregled

Kadar zavezanec na podlagi OTS oceni, da lahko za stranko izvede poenostavljen pregled, je še vedno zavezan k izvajanju vseh ukrepov, predpisanih v sklopu pregleda stranke, le da so ti ukrepi lahko nekoliko poenostavljeni, kar med drugim dopušča:

- manjši nabor podatkov o stranki, zakonitem zastopniku oziroma osebi, pooblaščen za zastopanje,
- podatek o namenu in naravi poslovnega razmerja se zahteva le, če ni razviden iz samega poslovnega razmerja,
- manj pogosto spremljanje poslovanja stranke,
- daljše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki.

Zgoraj navedeni poenostavljeni ukrepi veljajo za fizične in tudi pravne osebe, za slednje pa še dodatno:

- poenostavljeno preverjanje zakonitega zastopnika oziroma pooblaščenca: v primerih, ko zavezanec v skladu z ZPPDFT-1 pridobi podatke z vpogledom v originalno ali overjeno dokumentacijo iz ustreznega registra oziroma z neposrednim vpogledom v register, ni potrebna osebna navzočnost zakonitega zastopnika ali osebe, pooblaščenca za zastopanje pravne osebe.

Pokojninske družbe in zavarovalnice, ko sklepajo in izvajajo PDPZ, običajno uporabijo za svoje stranke poenostavljen pregled.

Razlogi, ki prispevajo k oceni neznatnega tveganja produkta za pokojninske družbe in zavarovalnice, kadar sklepajo in izvajajo PDPZ, so:

- članstvo je omejeno, kot to izhaja iz Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2),
- prenos pravic iz produkta na druge osebe ni dovoljen,
- zastava produkta ali pravic iz zavarovanja ni dovoljena,
- vsako vplačilo in izplačilo (razen prenosov v okviru sheme) je sporočeno davčnemu organu v skladu z zakonodajo,
- poslovanje z gotovino ni mogoče,
- gre za dolgoročno upravljanje sredstev,
- omejena funkcionalnost in fleksibilnost razpolaganja s sredstvi, nedovoljeno trgovanje s produktom,
- uporaba produkta, kot instrumenta za zavarovanje posojil oziroma drugih terjatev ni dovoljena,
- prepovedana možnostčasne hrambe in posojanja sredstev,
- predpisana rentna izplačila (izjeme so zakonsko določene; dedovanje; predčasni dvig).

Dodatni razlogi, ki prispevajo k oceni neznatnega tveganja opisanega produkta so:

1. pravica do dodatne pokojnine in dodatne omejitve v skladu z zakonodajo:
 - a) omejitve članstva,
 - b) omejitve pravice do predčasne dodatne pokojnine,
 - c) pravica do izplačila odkupne vrednosti v enkratnem znesku - pod določenimi pogoji,

2. vzpostavitev prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja le na podlagi registriranega načrta,
3. predpisane omejitve tveganj pri pokojninskih skladih in upravljavcih pokojninskih skladov dodatnega zavarovanja.

4.4.3 Poglobljen pregled

Poglobljen pregled poleg ukrepov, predpisanih v okviru običajnega pregleda, zavezanec nalaga obveznost izvajanja dodatnih ukrepov.

Zavezanec z metodologijo OTS zagotovi, da se poglobljeni pregled vedno izvede v primerih, ko to določa ZPPDFT-1, in to je v naslednjih primerih:

- poslovno razmerje s PIO,
- kadar so upravičenci življenjskega zavarovanja ali življenjskega zavarovanja, vezanega na enote investicijskih skladov in dejanski lastniki PIO,
- poslovno razmerje s stranko, povezano z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav,
- poslovno razmerje, v katerem je zavezanec na podlagi ocene tveganja ugotovil povečano tveganje za PD/FT.

V primeru izvajanja poglobljenega pregleda zavezanec upošteva ukrepe poglobljenega pregleda, kot jih zahteva ZPPDFT-1. Ko ZPPDFT-1 ne določa ukrepov poglobljenega pregleda, zavezanec pa je na podlagi ocene tveganja ugotovil povečano ali visoko tveganje PD/FT, izvede enega ali več spodaj navedenih ukrepov poglobljenega pregleda:

- dodatno preverjanje podatkov o dejavnosti stranke: dodatna preverjanja ugleda stranke in z njo povezanih oseb (npr. medijske informacije),
- dodatno preverjanje podatkov o namenu in predvideni naravi sklenjenega poslovnega razmerja,
- pridobivanje podatkov o izvoru sredstev in premoženja: pri fizičnih osebah pa se preverijo navedbe o izvoru sredstev s splošnim premoženjskim stanjem te osebe (npr. glede na njeno zaposlitev, splošno vedenje o stranki),
- odobritev poslovnega razmerja s strani odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva,
- presoja skladnosti poslovnega razmerja s strani strokovne službe PPDFT (v izjemnih primerih, ko je potrebna strokovna presoja in ocena tveganj PD/FT - npr. sklepanje poslovnih razmerij s strankami na listah omejevalnih ukrepov, spremljanje poslovanja PIO),
- pogostejše spremljanje poslovanja stranke (tromesečno),
- krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki (2 do 4 leta).

Zavezanec v skladu z notranjo politiko opredeli, katere od zgoraj navedenih ukrepov poglobljenega pregleda bo izvajal pri poslovanju z visoko tveganimi strankami, pri čemer sta pogostejše spremljanje poslovanja stranke ter krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki obvezni sestavini poglobljenega pregleda (razen kadar ZPPDFT-1 in Smernice določajo drugače, npr. posebnosti glede PIO in strank, ki so povezane z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav).

Zaradi učinkovitega obvladovanja tveganj PD/FT lahko zavezanec poleg ukrepov, navedenih zgoraj, izvaja tudi druge ukrepe poglobljenega pregleda.

4.4.3.1 Poglobljen pregled PIO

PIO predstavlja visoko tveganje PD/FT zaradi tveganja, da bo uporabil pooblastila in vpliv, ki izhajajo iz javne funkcije, ki jo opravlja, v osebno korist, v korist družinskih članov, sodelavcev ali drugih pravnih in fizičnih oseb. S tem razlogom ZPPDFT-1 določa PIO kot fizično osebo, za katero so zavezanci vedno dolžni izvajati ukrepe poglobljenega pregleda, kar poleg ukrepov običajnega pregleda vključuje še:

- pridobitev podatkov o premoženjskem stanju, izvoru premoženja in podatkov o izvoru sredstev, s katerimi bo stranka poslovala pri zavezancu, npr. podatki o zaposlitvi in plači, sklep o dedovanju ali razvezi,
- pisna odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva, pred sklenitvijo novega poslovnega razmerja in tudi v nadaljevanju poslovnega razmerja, če se ugotovi politično izpostavljenost po sklenitvi,
- še zlasti skrbno spremljanje transakcij in drugih poslovnih aktivnosti stranke.

Zavezanec vzpostavi ustrezne ukrepe, s katerimi ugotavlja, ali so upravičenci življenjskega zavarovanja ali življenjskega zavarovanja, vezanega na enote investicijskih skladov, in DL upravičencev PIO. Navedeni ukrepi se sprejmejo najpozneje v času izplačila ali popolnega ali delnega prenosa police. V primeru ugotovljenega povečanega tveganja zavezanec sprejme še naslednja dodatna ukrepa:

- pred izplačilom police o tem obvesti nadrejeno odgovorno osebo, ki zaseda položaj višjega vodstva,
- posebej skrbno pregleda poslovno razmerje, sklenjeno z zavarovalcem, in v primeru razlogov za sum pranja denarja ali financiranja terorizma UPPD posreduje sporočilo o sumljivih transakcijah.

Preverjanje politične izpostavljenosti

Zavezanec mora v skladu z ZPPDFT-1 opredeliti postopek, s katerim ugotavlja, ali je stranka, njen zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL PIO. Za ta namen se od zavezancev v skladu s temi Smernicami priporoča postopek avtomatičnega ugotavljanja politične izpostavljenosti strank in z njimi povezanih oseb s pomočjo komercialnih zbirk podatkov PIO.

Postopek ugotavljanja, ali je stranka PIO, se zahteva pred sklenitvijo poslovnega razmerja oziroma najkasneje v sedmih dneh po podpisu ponudbe/pristopne izjave in tudi med trajanjem poslovnega razmerja. V primeru kolektivnih zavarovanj je rok ustrezno daljši. Zavezanec je dolžan preveriti politično izpostavljenost strank ob prejemu informacij, ki lahko vodijo v politično izpostavljenost (npr. volitve v državni zbor), vendar pa najpozneje med preverjanjem in posodabljanjem pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki. Zavezanci, ki imajo vzpostavljeno avtomatično preverjanje PIO, obstoječe stranke preverijo ob spremembah relevantnih podatkov in ob spremembah podatkov PIO v komercialnih bazah.

Ne glede na postopek preverjanja PIO (avtomatični - na podlagi komercialnih baz ali z izdajo PIO vprašalnika) mora zavezanec zagotoviti, da pri OTS upošteva tudi informacije glede stranke ali z njo povezane osebe o politični izpostavljenosti, s katerimi se seznani iz drugih virov.

Novo poslovno razmerje

Ko zavezanec pri sklepanju novega poslovnega razmerja s stranko (fizično osebo) ugotovi, da je stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščenca za zastopanje PIO, je dolžan izvesti ukrepe poglobljenega pregleda, kot jih navaja ZPPDFT-1, in stranko razvrstiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija Agencije.

Pri sklepanju poslovnih razmerij s pravnimi osebami mora zavezanec prav tako preveriti morebitno politično izpostavljenost zakonitega zastopnika, pooblaščenca, in DL. Izjema od tega je v primeru sklepanja življenjskih in pokojninskih zavarovanj, kjer se premija plačuje v korist zaposlenih, članov poslovnega subjekta in ne na račun pravnih oseb. Obseg poglobljenega pregleda, ki veljajo za PIO, se v teh primerih nanaša na pravno osebo, pri čemer je treba upoštevati naslednje posebnosti glede ukrepov poglobljenega pregleda:

a.) Zavezanec sklepa poslovno razmerje s pravno osebo, katere zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je PIO oziroma je znano, da je bila pravna oseba ustanovljena v korist PIO.

- Kategorija tveganosti stranke: Zavezanec je dolžan stranko umestiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija Agencije,
- Obseg pregleda in spremljanja poslovanja stranke: Zavezanec je dolžan izvesti poglobljen pregled stranke in njeno poslovanje spremljati tromesečno,
- Ukrepi: Zavezanec pridobi podatke o premoženjskem stanju in izvoru premoženja ter podatke o izvoru sredstev, s katerimi bo pri zavezancu poslovala stranka (torej pravna oseba), ter pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva.

b) Zavezanec sklepa poslovno razmerje s pravnimi osebami, katerih zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, ali DL je državljan države, katero se ocenjuje povečano tveganje PD/FT ali je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav.

- Kategorija tveganosti stranke: Zavezanec je dolžan stranko umestiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija Agencije.
- Obseg pregleda in spremljanja poslovanja stranke: Zavezanec je dolžan izvesti poglobljen pregled stranke in njeno poslovanje spremljati tromesečno.
- Ukrepi: Zavezanec pridobi podatke o izvoru sredstev in premoženja stranke ter dejanskega lastnika ter posebej podatke o izvoru sredstev in premoženja, s katerim bo pri zavezancu poslovala stranka (torej pravna oseba), pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva in mnenje pooblaščenca, v katerem slednji oceni, ali razlogi, zaradi katerih tuja PIO sklepa poslovno razmerje prek pravne osebe in zunaj države, v kateri ima javno funkcijo, predstavljajo morebitno tveganje PD/FT.

Pridobivanje podatkov o izvoru sredstev, o izvoru premoženja in premoženjskem stanju

Pri pridobivanju podatkov o izvoru sredstev in premoženja, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja, zavezanec upošteva tveganje, ki ga predstavlja PIO oziroma stranke, povezane z njo. Podatki o izvoru premoženja se pridobijo iz javno dostopnih evidenc ali listin in druge dokumentacije, ki jih zavezancu predloži stranka, oziroma, neposredno iz pisne izjave stranke. Podatek o izvoru sredstev se pridobi neposredno od stranke, saj vpliva tudi na namen in obseg poslovanja stranke pri zavezancu.

Obstoječa stranka

Ko obstoječa stranka, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, ali DL postane PIO med trajanjem poslovnega razmerja, zavezanec pozna stranko in njeno poslovanje, zato izvede ukrepe poglobljenega pregleda tako, da:

- podatke o premoženjskem stanju, podatke o izvoru premoženju in izvoru sredstev pridobi na podlagi že obstoječih in znanih dejstev o stranki ter jih ni treba zahtevati neposredno od stranke,
- nadaljevanje poslovnega razmerja s stranko, ki je postala PIO, pisno odobri nadrejena odgovorna oseba, ki zaseda položaj višjega vodstva,
- tromesečno spremlja poslovanje PIO.

Spremljanje poslovanja PIO

Dejstvo, da se je tveganje stranke spremenilo, vpliva tudi na pogostost spremljanja njenega poslovanja. Poslovanje visoko tveganih strank (kamor spada tudi PIO) se spremlja tromesečno.

Če zavezanec oceni, da poslovanje stranke, ki je PIO, oziroma z njo povezanih oseb ne odstopa od napovedanega namena in obsega poslovanja, oziroma zavezanec ocenjuje, da njeno poslovanje ni tvegano za PD/FT, lahko pogostost spremljanja poslovanja stranke zmanjša.

Pogostost spremljanja poslovanja stranke se lahko zmanjša na 1-2 letno spremljanje, če bi bila stranka brez PIO kriterija tveganja ocenjena kot nizko tvegana, oziroma na letno spremljanje, če bi bila stranka brez PIO kriterija tveganja ocenjena kot običajno tvegana.

Kljub temu stranka, ki je PIO oziroma je PIO z njo povezana oseba, ostane v kategoriji tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot to zahteva zakonski minimum. Prav tako je potrebno glede na visoko tveganje zagotoviti postopek preverjanja ter posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki najmanj v obdobju 2 do 4 let.

4.4.3.2 Posebnosti poglobljenega pregleda strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V skladu z ZPPDFT-1 mora zavezanec izvesti ukrepe poglobljenega pregleda, kadar je stranka povezana z državo s Seznamom visoko tveganih tretjih držav, ki ga objavlja UPPD na svoji spletni strani.

Stranka je povezana z visoko tvegano tretjo državo, kadar:

- je državlján države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav,

- ima sedež oziroma stalno ali začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav,
- je zakoniti zastopnik, pooblaščenec ali DL državljan države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav,
- ima zakoniti zastopnik, pooblaščenec ali DL stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav.

Preverjanje se izvaja pred sklenitvijo poslovnega razmerja in tudi med njegovim trajanjem ter obsega:

- dodatno preverjanje podatkov o dejavnosti stranke,
- dodatno preverjanje podatkov o namenu in predvideni naravi poslovanja in podatkov o razlogih nameravane ali izvršene transakcije,
- pridobivanje podatkov o izvoru sredstev in premoženja stranke ter DL ter posebej o izvoru sredstev in premoženja, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja ali transakcije
- odobritev poslovnega razmerja s strani odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva (odobritev nadaljevanja poslovnega razmerja se pridobi tudi, če se ugotovi povezanost z visoko tvegano tretjo državo po sklenitvi poslovnega razmerja);
- pogostejše spremljanje poslovanja stranke tudi z opredeljevanjem transakcijskih vzorcev, ki jih je treba proučevati,
- krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki.

Ko zavezanec sklepa poslovno razmerje s fizično ali pravno osebo, ki ima prebivališče ali sedež v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav (oziroma imajo prebivališče v taki državi z njimi povezane osebe - zakoniti zastopnik, pooblaščenec, DL), mora zavezanec zagotoviti, da je stranka avtomatično umeščena v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija Agencije.

Če je stranka, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, ali DL državljan države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav, gre za kriterij tveganja s stopnjo »povečano tveganje«, ki skupaj z drugimi kriteriji tveganja vpliva na OTS.

Spremljanje poslovanja strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V skladu Smernicami se poslovanje visoko tveganih strank spremlja najmanj na tromesečni ravni.

Če zavezanec oceni, da poslovanje stranke, ki ima prebivališče ali sedež v državi, ki je na seznamu visoko tveganih tretjih držav, ne odstopa od napovedanega namena in obsega poslovanja, oziroma zavezanec ocenjuje, da njeno poslovanje ni tvegano za PD/FT, lahko pogostost spremljanja poslovanja stranke zmanjša.

Kljub temu stranka, ki ima prebivališče ali sedež v državi s Seznama visoko tveganih tretjih držav, ostane v kategoriji tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot to zahteva zakonski minimum. Prav tako je treba glede na visoko tveganje zagotoviti postopek preverjanja ter posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki najmanj v obdobju 2 do 4 let.

Preverjanje transakcij, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V ZPPDFT-1 je določeno, da mora zavezanec izvesti ukrepe poglobljenega pregleda tudi, kadar je transakcija povezana z visoko tvegano tretjo državo s Seznama visoko tveganih tretjih držav, in da mora pri tem pridobiti podatke o razlogih nameravane ali izvršene transakcije.

Transakcija se lahko izvrši v okviru sklenjenega poslovnega razmerja ali kot občasna transakcija.

Transakcija v okviru sklenjenega poslovnega razmerja:

- zavezanec v okviru spremljanja poslovanja stranke presodi, ali so transakcije z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav v skladu z namenom, naravo in obsegom poslovanja stranke, ter v primeru ugotovljenega odstopanja pridobi dodatna dokazila, na podlagi katerih bo mogoče ugotoviti razloge za nameravane ali izvršene transakcije s temi državami,
- zavezanec mora vsako gotovinsko transakcijo, ki presega vrednost 15.000 EUR, poročati UPPD, in sicer takoj, ko je opravljena, najpozneje pa v treh delovnih dneh po opravljeni transakciji
- v primeru ugotovljenih sumljivih ravnanj stranke, povezanih s transakcijami z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav, zavezanec stranko razvrsti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija Agencije, in presodi smiselnost prijave suma PD/FT UPPD.

Občasne transakcije

ZPPDFT-1 občasno transakcijo določa kot transakcijo, ki jo izvaja oseba, ki z zavezancem nima sklenjenega poslovnega razmerja. Če občasna transakcija pomeni prenos sredstev, ki presega 1.000 EUR, zakon zahteva izvršitev pregleda stranke. Sem ne sodijo interni prenosi sredstev iz ene oblike zavarovanja v drugo v okviru znanih strank ampak primeri ko nekdo, ki nima sklenjenega življenjskega zavarovanja pri zavezancu plača premijo v korist stranke, ki takšno zavarovanje ima.

Če občasno transakcijo, za katero ZPPDFT-1 zahteva pregled stranke, odredi oseba, povezana z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav, je zavezanec dolžan pridobiti tudi podatek o razlogu nameravane občasne transakcije.

Podatek o razlogu nameravane občasne transakcije je zavezanec dolžan pridobiti tudi, kadar je ta opravljena na račune pravnih ali fizičnih oseb v državi s seznamom visoko tveganih tretjih držav ali na račune pravnih in fizičnih oseb, ki imajo sedež oziroma stalno ali začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav.

4.5 Spremljanje poslovanja stranke

Spremljanje poslovanja strank se razlikuje glede na kategorijo tveganosti stranke, pri čemer mora zavezanec v skladu z ZPPDFT-1 preveriti skladnost strankinega poslovanja s predvideno naravo in namenom poslovanja ter morebitno odstopanje od običajnega poslovanja.

Pogostost spremljanja poslovanja stranke je odvisna od OTS, pri čemer se za bolj tvegane stranke zahteva pogostejša spremljava, za manj tvegane stranke pa se dopušča manj pogosta spremljava (načelo sorazmernosti). V skladu s Smernicami je treba spremljanje poslovanja stranke izvesti:

- 1-2 letno za nizko tvegane stranke,
- letno za običajno tvegane stranke,
- tromesečno za visoko tvegane stranke.

Glede na kriterije tveganja, ki izhajajo iz samega poslovanja stranke (ali posamične transakcije), mora zavezanec zagotoviti tudi redno posodabljanje OTS. Zavezanec mora ne glede na predvideni rok ponovnega pregleda stranke posodobiti OTS vedno, kadar v zvezi s stranko ali transakcijo ugotovi sum PD/FT oziroma kadar je pri poslovanju stranke ugotovljen kriterij tveganja, ki ima v skladu z metodologijo OTS zavezanca visoko tveganje (npr. stranka je PIO, prijava suma PD/FT Uradu).

Zaradi zagotavljanja učinkovitega upravljanja tveganj na področju PPDFT se zavezancem priporoča, da za spremljanje poslovanja stranke vzpostavijo ustrezno informacijsko podporo. Od zavezancev se pričakuje, da bodo vzpostavili informacijsko podporo za spremljanje poslovanja stranke tako, da bodo kriteriji tveganja, ki izhajajo iz samega poslovanja stranke (ali posamične transakcije), omogočali avtomatično posodabljanje (izhodiščne) OTS in kategorije tveganosti stranke. Pri tem mora sistem dopuščati tudi ročno spremembo kategorije tveganosti stranke.

4.6 Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije

V skladu z ZPPDFT-1 mora zavezanec preveriti ter posodobiti pridobljene podatke in dokumentacijo o stranki, pri čemer obseg in pogostost zavezanec prilagodi tveganju PD/FT, ki ga je ugotovil na podlagi ocene tveganja oziroma najpozneje po preteku petih let od zadnjega pregleda stranke, če je stranka pri zavezancu v zadnjih 12 mesecih izvedla vsaj eno transakcijo. Zakon s to določbo od zavezanca zahteva, da preveri, ali so vsi podatki in dokumentacija, ki jo je prejel ob sklenitvi poslovnega razmerja s stranko ali med njegovim trajanjem, še ustrezni, vključno s preverjanjem, ali stranka posluje v skladu s prevideno naravo, namenom in obsegom poslovanja ter ali je stranka postala PIO. Glede na izvedeno preverjanje zavezanec po potrebi posodobi podatke in OTS ter ponovni pregled stranke ustrezno evidentira.

Zavezanec pri tem upošteva pristop, ki temelji na oceni tveganja, kar pomeni, da mora v primeru strank, ki predstavljajo višje tveganje z vidika PPDFT, zagotoviti pogostejše posodabljanje pridobljenih podatkov in dokumentacije.

Zavezanec preverja in posodablja obstoječo dokumentacijo in podatke o stranki:

- v obdobju 4 do 5 let za nizko,
- v obdobju 3 do 5 let za običajno tvegane stranke,
- v obdobju 2 do 4 let za visoko tvegane stranke.
-

Zavezancu priporočamo vzpostavitev informacijske podpore, ki bo zaposlene opozorila na dolžnost preverjanja in posodabljanja dokumentacije in podatkov o stranki ter bo hkrati vključevala tudi revizijsko sled glede opravljenega pregleda.

Pri posodabljanju podatkov in dokumentacije o stranki se ne zahteva njena osebna navzočnost. Zavezanec lahko podatke in dokumentacijo pridobi na podlagi verodostojnih dokazil, ki mu jih posreduje stranka (npr. prek sredstev elektronske identifikacije, e-pošte, navadne pošte, prek tretje osebe ali zastopnika/posrednika).

Če stranka na poziv zavezanca ne predloži zahtevanih podatkov in dokumentacije ali posodobitev podatkov ni mogoča zaradi neodzivnosti stranke, zavezanec omeji poslovanje stranke, za katero oceni povečano ali visoko tveganje, tako da:

- ne sklene dodatnega poslovnega razmerja, dokler stranka ne predloži zahtevanih podatkov in dokumentacije, ki so potrebni za posodobitev,
- ne izvede transakcije, za katero se v skladu z ZPPDFT-1 zahteva pregled stranke.

Zavezanec lahko navedene ukrepe uporabi tudi pri strankah, za katere ocenjuje nizko ali običajno tveganje, če na podlagi pristopa, ki temelji na oceni tveganja, ugotovi, da je tovrsten ukrep potreben. Produkti in storitve, ki jih zavezanec ponuja na podlagi predhodno sklenjenega poslovnega razmerja, niso predmet omejitev, prav tako niso predmet omejitev transakcije, za katere se po ZPPDFT-1 ne zahteva pregled stranke.

Vsekakor je treba neodzivnost stranke na pozive zavezanca o predložitvi zahtevanih podatkov in dokumentacije, ki so potrebni za izvršitev zakonsko predpisanega posodabljanja, presoditi z vidika tveganj za PD/FT ter v tem okviru presoditi smiselnost prijave suma PD/FT UPPD oziroma smiselnost nadaljevanja poslovnega razmerja s tako stranko.

5 INDIKATORJI TVEGANJA

Na podlagi ZPPDFT-1 morajo zavezanci pripraviti seznam indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma.

Seznam se nahaja v prilogi teh Smernic in ga zavezanci lahko prilagodijo svojemu načinu poslovanja oziroma podjetju. Pri sestavi seznama indikatorjev zavezanci upoštevajo zlasti zapletenost in obseg izvajanja transakcij, neobičajno sestavo, vrednost ali povezanost transakcij, ki nimajo jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena, oziroma niso v skladu, ali so v nesorazmerju z običajnim oziroma pričakovanim poslovanjem stranke, in druge okoliščine, ki so povezane s statusom ali drugimi lastnostmi stranke.

Na splošno je mogoče reči, da so razlogi za sklepanje na sum pranja denarja pri vseh tistih strankah in transakcijah, ki niso skladne z znano strankino zakonito poslovno ali zasebno dejavnostjo, z njenim običajnim načinom poslovanja, z obsegom sredstev, s katerimi stranka razpolaga, ko pri transakciji ni mogoče prepoznati pravnega ali gospodarskega namena ali ko posledice transakcije z gospodarskega vidika niso smiselne.

V seznamu so kot indikatorji za prepoznavanje sumljivih transakcij navedeni primeri strank, transakcij in neobičajnih okoliščin pri njihovem izvajanju, da bi zavezanci lahko z večjo pozornostjo preverili možnost obstoja razlogov za sum pranja denarja. Seznam indikatorjev naj zavezancem služi kot pomoč za lažje prepoznavanje in naj se ne uporablja kot rutinski instrument.

Dokončen in celovit pregled indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij je namreč težko sestaviti, ker se načini pranja denarja stalno in sproti prilagajajo spremenjenim okoliščinam. Seznam indikatorjev je nujno potrebno občasno dopolnjevati zaradi novih pojavnih oblik pranja denarja doma in v tujini.

Seznam držav, pri katerih obstaja visoko ali povečano tveganje za pojav pranja denarja in financiranja terorizma, je objavljen na spletni strani Urada.

Pri presojanju, ali so pri poslovanju posamezne stranke ali pri posamezni transakciji prisotni razlogi, ki kažejo na sum pranja denarja, je treba upoštevati, da posamezni indikator iz seznama indikatorjev, sam po sebi še ne pomeni, da gre za pranje denarja. Predstavlja bolj opozorilo, da je potrebno nadaljnje celovito proučevanje ozadja transakcije ali poslovanja stranke, ki sklepa razmerje z zavezancem, pri čemer se le-to presoja tudi skozi priložen seznam indikatorjev sumljivih transakcij. Sklepanje na obstoj razlogov suma pranja denarja je zato bolj opravičeno, če je skupaj prisotnih več indikatorjev, neobičajnih znakov ali transakcij posamezne stranke.

Zavezancu naj kot osnovno vodilo prepoznavanja sumljivosti tako služi pravilo, da bolj kot transakcija, sklenitev poslovnega razmerja ali obnašanje stranke odstopa od običajnega, večja je verjetnost, da pri njej obstajajo razlogi za sumljivost.

6 VELJAVNOST SMERNIC

Smernice začnejo veljati po objavi na spletni strani Agencije.

Zavezanci so dolžni prilagoditi svoje politike, kontrole in postopke v skladu s Smernicami v roku 12 mesecev po objavi Smernic na spletnem mestu Agencije.

Z dnem uveljavitve teh smernic prenehajo veljati Smernice za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma z dne 23. 2. 2011, ki jih je izdala Agencija.

Št. 460-1/2022-1
Datum: 22. 3. 2022

mag. Gorazd Čibej
predsednik strokovnega sveta

7 PRILOGE

7.1 Priloga 1 - Seznam indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij (vrste produktov), v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja

Indikatorji, ki se nanašajo na transakcijo (vrsto produktov)

Pri sklepanju zavarovanj

- zahteva stranke za sklenitev zavarovanja je ekonomsko ali pravno nelogična;
- brezosebna prodaja, na primer prek spleta, pošte ali telefona, brez ustreznih zaščitnih ukrepov, kot so elektronski podpisi ali sredstva elektronske identifikacije;
- stranka ponudi neupravičeno/neobičajno darilo ali druge nenavadne pogoje za sklenitev zavarovanja;
- nenavadno obnašanje stranke ali odstop od sklenitve pogodbe pri zahtevi za identifikacijo stranke;
- istočasno ali v krajšem obdobju ista oseba opravi več življenjskih zavarovanj, še posebej, če so vsa vplačana z gotovino;
- stranka glede na svoj status zavaruje nadpovprečno število zavarovancev za neobičajno število zavarovanj;
- dolge verige posrednikov.

Pri plačevanju premije:

- zahteva stranke, da izvede gotovinska vplačila v več manjših zneskih;
- stranka plača z gotovino v enem znesku za več let vnaprej;
- stranka plača premijo v gotovini, pri čemer so apoeni majhni, v sumljivem omotu;
- denarna transakcija je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji;
- stranka kot fizična oseba opravi plačilo premije v svojem imenu in s sredstvi pravne osebe brez očitnega poslovnega razloga;
- stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov;
- tretja oseba, ki nima pravnega interesa za plačilo premije, plača premijo za račun zavarovalca;
- stranka plača premijo z računa v tujini, zlasti če gre za plačilo z računov visoko tveganih držav, ki so na seznamu Urada;
- stranka uporablja neobičajne načine plačevanja, na primer gotovino ali strukturirane denarne instrumente ali druge oblike plačilnih instrumentov, ki omogočajo anonimnost;
- dodatno vplačilo k pokojninskemu načrtu pred upokojitvijo, ki je višje od maksimalne davčne olajšave po ZPIZ-2.

Pri izvajanju zavarovalne pogodbe:

- stranka predlaga trajanje zavarovalne pogodbe za življenjsko zavarovanje, ki je krajše od dobe, ki jo ponuja zavarovalnica;
- stranka želi nenadno povečati zavarovalno vsoto brez utemeljenega razloga in v nesorazmerju z običajnim poslovanjem stranke (v vseh teh primerih bo začet ponovni postopek sprejema v zavarovanje, ki po svoji vsebini predstavlja dokup zavarovanja);

- stranka zahteva predčasno prekinitev zavarovanja z zahtevo za izplačilo (pred potekom dobe, za katero je sklenjena zavarovalna pogodba), brez običajnega poslovnega razloga;
- zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun, ki se ne glasi na njeno ime (v primerih, ki niso vezani na smrt zavarovane osebe);
- stranka zahteva prenos police na drugo osebo še pred njenim iztekom (sprememba zavarovalca) ali pogosto spreminja upravičenca;
- stranka posluje izrecno samo z gotovino.

Indikatorji, ki se nanašajo na stranko:

- uporaba ponarejenih ali tujih identifikacijskih dokumentov oz. navede sumljive identifikacijske podatke;
- oseba predloži le kopije osebnih dokumentov oz. se želi identificirati na drugačen način kot z osebnim dokumentom;
- oseba zahteva anonimnost oz. se ne želi identificirati z vsemi zahtevanimi podatki ali da napačne podatke;
- vsi dokumenti so po videzu novi oz. so bili izdani pred kratkim;
- stranka sploh ni registrirana kot pravna oseba v ustreznem registru;
- stranka se predstavlja kot pooblaščenec zavarovalca, pa za to nima utemeljenih razlogov (ni v sorodstvenem razmerju, ni zakoniti zastopnik), niti nima ustrezne podlage;
- osebna oz. poslovna telefonska številka osebe ne obstaja oz. ni signala ko se poskuša vzpostaviti telefonski klic kmalu po sklenitvi police;
- pogodba ne ustreza premoženjskemu stanju osebe;
- oseba ne želi dobivati potrdil oz. drugih pisanj zavarovalnice na stalni ali začasni naslov;
- oseba je skrivnostna in se ne želi osebno srečati z zavarovalnim zastopnikom;
- oseba uporablja psevdonim oz. veliko različnih naslovov;
- oseba uporablja poštni predal ali drug način splošnega naslova;
- oseba izredno slabo pozna vsebino oziroma bistvene elemente njene police;
- oseba se pri sklenitvi posla pojavlja v spremstvu sumljivih ljudi oz. je opazovana;
- oseba je že bila kaznovana ali ovađena za kazniva dejanja (kar je npr. znano iz medijev ali iz obvestil Urada);
- oseba izjavi oz. se hvali, da je vpletena v kazniva dejanja;
- oseba se z neobičajnim zanimanjem pogloblja v vzpostavljene notranje kontrole in revizije pri zavarovalnici;
- oseba prepričuje osebje, da ni potrebno izpolniti dokumentacijo, ki je potrebna da se opravi določen zavarovalni posel;
- oseba ima nenavadno dobro znanje prava, ki se nanaša na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja;
- oseba sama od sebe razlaga, da je denar čist in da pri transakciji ne gre za pranje denarja;
- stranka ima sedež oziroma stalno prebivališče v tretji državi, ki ni članica EU ali v visoko tvegani državi skladno s seznamom Urada oziroma je taka oseba kakorkoli udeležena v poslu;
- oseba je predstavnik (neznane) domače ali tuje humanitarne ali druge neprofitne organizacije oziroma je takšna organizacija kakorkoli udeležena v transakciji.

7.2 Priloga 2 - Seznam indikatorjev za prepoznavanje financiranje terorizma

Indikatorji, ki se nanašajo na vrsto produktov

Pri sklepanju zavarovanj:

- kot upravičenca, stranka navede osebo, ki ni ožji družinski član in glede katere obstajajo nekatere okoliščine s seznama indikatorjev;
- kot upravičenca, stranka navede društvo ali drugo neprofitno organizacijo;
- zavarovanje sklence pravna oseba za fizično osebo brez očitnega poslovnega razloga;
- zavarovanje sklence pravna oseba za povezano osebo, npr. pooblaščenca, ki je hkrati pooblaščenec še neke druge pravne osebe z enakim naslovom kot skleniteljica zavarovanja;
- stranka plača premijo z računa v tujini, zlasti če gre za tretje države (nečlanice EU);
- stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov;
- sklenitelj zavarovanja je oseba, ki je vključena v aktivnosti organizacije ali fundacije, ki podpira cilje in zahteve teroristične organizacije oziroma bi lahko bila povezana s teroristično organizacijo;
- stranka ima stalno ali začasno prebivališče v visoko tvegani državi skladno s seznamom Urada;
- stranka se nahaja na seznamu Varnostnega sveta Združenih narodov ali na seznamu EU, zoper katero velja omejevalni ukrep prepovedi posedovanja in razpolaganja s finančnimi sredstvi. Na seznamu EU so tudi osebe, zoper katere sankcije niso bile sprejete v zvezi s financiranjem terorizma in zato niso v pristojnosti UPPD.

Pri plačevanju premije:

- tretja oseba, ki nima pravnega interesa za plačilo premije, plača premijo za račun zavarovalca;
- stranka plača premijo z računa v tujini, zlasti če gre za račun iz visoko tvegane države skladno s seznamom Urada;
- stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov.

Pri izvajanju pogodbe:

- stranka predlaga trajanje zavarovalne pogodbe za življenjsko zavarovanje, ki je krajše od dobe, ki jo ponuja zavarovalnica;
- stranka zahteva predčasno prekinitev zavarovanja z zahtevo za izplačilo (pred potekom dobe, za katero je sklenjena zavarovalna pogodba) brez običajnega poslovnega razloga;
- zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun, ki se ne glasi na njeno ime;
- zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun osebe, ki bi lahko bila povezana s teroristično organizacijo oziroma na račun v tretji državi (nečlanici) EU;
- zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun v visoko tvegani državi skladno s seznamom Urada RS za preprečevanje pranja denarja;
- zahteva stranke, da se korist iz zavarovanja nakaže na račun pravne osebe s kompleksno organizacijo ali neznanimi lastniki oziroma upravljavci ali na račun neprofitne organizacije;
- stranka zahteva prenos police na drugo osebo še pred njenim iztekom (sprememba zavarovalca) ali pogosto spreminja upravičenca.

Indikatorji, ki se nanašajo na neprofitno organizacijo (NPO)*

- NPO navaja veliko število pooblaščenecv za sklepanje poslov oziroma za razpolaganje s koristmi iz posla;
- visoki nejasni stroški, ki niso povezani z dejavnostjo organizacije;
- nima programa o pridobivanju in doniranju ali porabi sredstev;
- visok odstotek donacij iz tujih držav ali v tuje države;
- visoki zneski individualnih donacij;
- NPO posluje v gotovini;
- finančna sredstva NPO se nahajajo na računih zaposlenih in volonterjev NPO.

Opomba:

*NPO in druge pravne osebe se lahko pri poslih življenjskega zavarovanja pojavljajo kvečjemu kot plačniki premij za fizične osebe, bodisi upravičenci iz zavarovanj ali lastniki računov za prejem izplačila upravičenj iz zavarovanja. Okoliščine iz te točke lahko zavezanec ugotovi iz statuta NPO, letnega poročila in pri samem poslovanju z NPO.